

μειώσουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀρίστου αὐτοῦ βιβλίου, διὰ τὸ ὅποιον εἶναι ἀξιέπαινος ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ ἐπίσης ἀξιέπαινος εἶναι καὶ ὁ δαπανήσας διὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ Δῆμος Λαρίσης. Εὐχόμεθα εἰς μὲν τὸν συγγραφέα δύναμιν καὶ ψυχικὴν γαλατήνην, εἰς δὲ τὸν χορηγοῦντα Δῆμον ἀδιάπτωτον τὴν φιλότιμον καὶ στοργικὴν διάθεσιν διὰ τὴν αἰσίαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ. — Τὸ ἔτος τοῦ ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος Ἀναξικράτους (307/6 π. Χ.), ὑπὸ Κ. Μαλιέζου. (Β'. Ἀνακοίνωσις).

1. Τὴν 28 Φεβρουαρίου 1946 ἀνέγνωσα μελέτην μου περὶ τοῦ ἔτους τοῦ ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος Ἀναξικράτους (307/6 π. Χ.), ἐν ἣ εἶχον λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς μέχρι τότε γνωστάς μου ἐπὶ τοῦ θέματος ἐργασίας τῶν ξένων ἐπιστημόνων καί, μετὰ ἰδίας τινὰς συμπληρώσεις μερικῶν ἐκ τῶν ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου, εἶχον καταλήξει νὰ προτείνω ὠρισμένον ἡμερολογιακὸν διάγραμμα αὐτοῦ. Δὲν εἶχον ὅμως κατορθῶσει νὰ λάβω γνῶσιν ἕως τότε τοῦ βιβλίου τῶν Ἀμερικανῶν ἀρχαιολόγων *W. Kendrick Pritchett* καὶ *B. Dean Meritt* "*The Chronology of Hellenistic Athens*," δημοσιευθέντος τῷ 1940. Προμηθευθεὶς δὲ τοῦτο ἐν περίπτῳ ἔτος μετὰ τὴν ἀνακοίνωσίν μου, ἀνέγνωσα περιεχομένην ἐν αὐτῷ μελέτην τῶν συγγραφέων περὶ τοῦ κύκλου τοῦ ἔτους 307/6 π. Χ., κατέχουσαν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πρώτου κεφαλαίου τοῦ συγγράμματος. Θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὸ νὰ μεταβάλω τὴν ἔκθεσιν τῆς ρηθείσης μελέτης μου, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τὰ συμπεράσματα αὐτῆς ἐφ' ὅσον ἕνεκα τῶν γνωστῶν λόγων δὲν ἔχουσιν ἀκόμη ἐκτυπωθῆ τὰ Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1946. Ἀλλ' ὡς θὰ γίνῃ κατὰδηλον, ἢ προηγηθεῖσα ἀνακοίνωσις μου θὰ ἐπεξετείνετο καθ' ὑπερβολὴν, θὰ ἡλλοιοῦτο δὲ καὶ αὐτὴ ἢ μορφὴ τῆς. Διὸ ἐπροτίμησα καὶ χάριν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τοῦ θέματος, νὰ προβῶ εἰς νεωτέραν ἀνακοίνωσιν ἐπ' αὐτοῦ¹.

2. Οἱ συγγραφεὶς τοῦ ρηθέντος βιβλίου σκοποῦσι κυρίως τὴν συσχέτισιν τῶν δύο ἀθηναϊκῶν φυλετικῶν κύκλων, τῶν ἀνακαλυφθέντων ὑπὸ τοῦ *Ferguson* ἢ τοῦ κύκλου διαδοχῆς τοῦ *Γραμματέως κατὰ πρυτανείαν*, εὐρεθέντος τῷ 1898² καὶ τοῦ τῶν *ἱερέων τοῦ Ἀσκληπιοῦ*, εὐρεθέντος τῷ 1906—1907³, συμπέρασμα δὲ

¹ Χάριν συντομίας τὰ ὀνόματα τῶν δύο συγγραφέων θὰ σημειοῦται Pr—Mer, αἱ παραπομπαὶ εἰς τὸ ρηθὲν βιβλίον των: "*Chronology*," αἱ δὲ παραπομπαὶ εἰς τὴν προηγουμένην ἀνακοίνωσίν μου: *Α'. Πρακτικὰ 1946*.

² *William Scott Ferguson: The athenian Secretaries, Cornell Studies in Classical Philology*, VII, 1898.

³ Τοῦ αὐτοῦ. *The priests of Asklepios, a new method of dating athenian archons, Classical Philology*, I, 5.

τῆς ἐκτενοῦς ἐρεύνης των ἀποτελεῖ διπλοῦς χρονολογικὸς πίναξ ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 307/6 μέχρι τοῦ 101/100 π.Χ. συμπεριλαμβανομένου, τοῦ πρώτου ἡμιπίνακος διὰ τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοῦ δευτέρου διὰ τοὺς ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ ἔτους 307/6 λαμβανομένου ὑπὸ τῶν συγγραφέων ὡς ἀρχῆς τῆς ἐπαναλήψεως τῶν διακοπέντων ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως φυλετικῶν κύκλων. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ κύκλος τοῦ Γραμματέως ἀρχεται τῷ 307/6 ἀπὸ τῆς δευτέρας φυλῆς, μεταπηδᾷ τῷ 306/5 εἰς τὴν ἑνδεκάτην καὶ συνεχίζεται τῷ 305/4 μὲ τὴν δωδεκάτην, τῆς πρώτης τῶν δώδεκα φυλῶν, τῆς Ἀντιγονίδος, ἐμφανιζομένης κατόπιν, ἦτοι τὸ 304/3, συμφώνως πρὸς τὰς διασωθείσας ἐπιγραφάς. Οἱ συγγραφεῖς ἀρχίζουσι τὸν κύκλον τῶν ἱερέων τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπίσης τῷ 307/6 ἀλλὰ διὰ τῆς πρώτης φυλῆς, τῆς Ἀντιγονίδος, ὅπερ δὲν εἶναι καθόλου ἀσφαλές, μὴ ἐπιβεβαιούμενον ὑπό τινος ἐπιγραφῆς. Τοῦτο ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι δεκατέσσερα ἔτη βραδύτερον, τῷ 294/3, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὁ ἀναγραφόμενος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν IGII², 1534 A ἀνήκει εἰς τὴν II φυλὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ ἱερεῖς τῶν ἐτῶν 292/1 καὶ 291/0 εἰς τὴν IV καὶ V φυλὴν. Ἄλλ' οὐδεμία μαρτυρία ὑφίσταται, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ 307/6 δωδεκαετιᾶν ἐτηρήθη ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν φυλῶν καὶ ἰδιαιτέρως, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 307/6 τὸν ἱερέα τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔδωκεν ἡ Ἀντιγονίς φυλὴ, περὶ οὗ ἔχω βασίμους ἀμφιβολίας, ὡς θὰ φανῆ ἐκ τῆς κατωτέρω συζητήσεως περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἀποφάσεως τῆς προσθήκης τῶν δύο νέων φυλῶν.

Ὡς γνωστόν μέχρι τοῦ τρίτου τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος π.Χ. ὁ Γραμματεὺς κατὰ Πρυτανεῖαν ἐν Ἀθήναις ἦτο γραμματεὺς μόνον τῆς φυλῆς του κατὰ τὸ δέκατον τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐπρυτάνευεν αὕτη. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 362/1 ὁ καλούμενος Γραμματεὺς κατὰ πρυτανεῖαν ἀποβαίνει ἐνιαύσιος κληρούμενος δημόσιος ὑπάλληλος, ἐκτελῶν τὰ χρέη τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς καθ' ὀλόκληρον τὸ πολιτικὸν ἔτος, τῆς σειρᾶς τῆς φυλῆς τῆς παρεχουσης τὸν γραμματέα τοῦτον καθοριζομένης διὰ κλήρου, οὕτως ὥστε ἐντὸς τῆς δεκαετίας νὰ ἀντιπροσωπευθῶσι καὶ αἱ δέκα φυλαί· τοῦτο ἔσχυσεν ἐπὶ μίαν δεκαετιᾶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 352/1 ἡ σειρὰ τῶν δέκα φυλῶν καθωρίσθη ἐπισήμως μόνιμος διὰ τὴν παροχὴν τοῦ ἐνιαυσίου Γραμματέως, ἡ ἐπομένη: 1 Ἐρεχθίδης—2 Αἰγηΐς—3 Πανδιονίς—4 Λεωντίς—5 Ἀκαμαντίς—6 Οἰνηΐς—7 Κεκροπίς—8 Ἴπποθωντίς—9 Αἰαντίς—10 Ἀντιοχίς, περιοδικῶς ἐπαναλαμβανομένης τῆς ἐπισήμου ταύτης σειρᾶς τῶν φυλῶν. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν νόμον τοῦ *Fergusen* τῆς περιοδικότητος τῶν φυλῶν διὰ τὸν Γραμματέα κατὰ πρυτανεῖαν (τὸν Γραμματέα τῆς Βουλῆς).

Ὁ νόμος οὗτος ἐτηρήθη ἐπὶ τρεῖς δεκαετίας μέχρι 322/1, ὅτε ἤρchiσε νέα δεκαετία μὲ Γραμματέα ἐκ τῆς πρώτης φυλῆς, τῆς Ἐρεχθίδος. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο αἱ Ἀθῆναι πίπτουσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ τὸ

πολίτευμά των καθίσταται ὀλιγαρχικόν. Τὸ ὄνομα τοῦ Γραμματέως δὲν ἐμφανίζεται πλέον εἰς τὰ ψηφίσματα. Κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 319/8 αἱ Ἀθηναί, ἀνακτῶσαι προσκαίρως τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, σπεύδουσι νὰ ἐπανιδρύσωσι τὸν θεσμὸν τοῦ Γραμματέως καὶ ἐκλέγουσι Γραμματέα διὰ τὸ ἔτος 318/7 ἐκ τῆς δευτέρας κατὰ τὴν σειρὰν φυλῆς τῆς Αἰγιῆδος¹, πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀπὸ τοῦ 321/0 διακοπέντος κύκλου. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ αἱ Ἀθηναί πίπτουσι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Κασσάνδρου, ἔξασκοῦντος ταύτην διὰ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, τοῦ ἐπὶ μίαν δεκαετίαν προστάτου ἢ ἄλλως ἐπιμελητοῦ τῆς πόλεως.

Τῆς περιόδου ἐκείνης ἐλάχιστα ψηφίσματα διεσώθησαν καὶ εἰς αὐτὰ λείπει ὁ Γραμματεὺς κατὰ πρυτανείαν· τὸ ἐνιαύσιον τοῦτο ὑπουργημα φαίνεται καταργηθῆν. Πρέπει νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ ἔτος 307/6, τοῦ Ἀναξικράτους, ὁπότε ἐμφανίζεται ἐκ νέου. Εἶναι δὲ Γραμματεὺς κατὰ τὸ ἔτος 307/6, Λυσίας ὁ Νοθίππου, Διομεεὺς, ἀνήκων εἰς τὴν δευτέραν τῆς ἐπισήμου σειρᾶς φυλῆν, τὴν Αἰγιῆδα, συνδημότης τοῦ γνωστοῦ μας δημαγωγοῦ Στρατοκλέους.

Ὁ Λυσίας ἀναγράφεται ὡς Γραμματεὺς εἰς ὅλα τὰ διασωθέντα ψηφίσματα [I. G. II², 456 (Μαιμακτηριῶνος), 464 (Ποσειδεῶνος κατ' ἐμέ), 458 (Γαμηλιῶνος), Broneer, *Hesperia* II, 1933 (Δημητριάδος φυλῆς), 461, 462, SEG. III, 86 (Ἐλαφβολιῶνος), 460, 455 (Σκιροφοριῶνος)²], ἐπομένως τὸν συναντῶμεν ἀπὸ τοῦ Μαιμακτηριῶνος μηνὸς μέχρι τοῦ τέρατος τοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους. Ὡς δὲ ἀνέπτυξα εἰς τὴν προηγουμένην μελέτην μου³ εὐθὺς ἅμα τῇ ἀνόδῳ Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἐκατομβαιῶνος τοῦ 307/6 εἶτε κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μεταγειτνιῶνος, ἐψηφίσθη ἡ ἴδρυσις τῶν δύο νέων φυλῶν, τεθεισῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπισήμου σειρᾶς τῶν φυλῶν (1 Ἀντιγονίς—2 Δημητριάς—11 Αἰαντίς—12 Ἀντιοχίς). Αἱ μακεδονικαὶ φυλαὶ ἐτέθησαν ἐν λειτουργίᾳ κατὰ τὸν Γαμηλιῶνα, ἢ Ἀντιγονίς καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Δημητριάς.

Τὸ ἔτος τοῦ Ἀναξικράτους ἤρξατο ὡς κοινόν, κατὰ δὲ τὴν ἐπικρατήσασαν γνώμην (τοῦ Kirchner), τὴν ὁποίαν συνεμερίσθη εἰς τὴν προηγουμένην μελέτην μου⁴, ἢ πρώτη πρυτανεία διήρκεσε τὸ δέκατον τοῦ κοινοῦ ἔτους καὶ δὴ 36 ἡμέρας· ἀλλ' ἀπὸ τῆς δευτέρας πρυτανείας, εὐθὺς μετὰ τὴν ψήφισιν τῶν νέων φυλῶν, ἡ διάρκεια ἐκάστης τῶν ὑπολειπομένων πρυτανειῶν ἠλαττώθη. Οἱ *Pr-Mer* ἐδημοσίευσαν εἰς τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον των (*Chronology*, σ. 8) νέαν ἐπιγραφὴν, ἀνευρεθεῖσαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηναίων, τῷ 1939 (ὑπ' ἀριθ. Inv. I. 5584), ἀναγράφουσαν ψήφισμα γενόμενον κατὰ τὴν πρώτην κυρίαν ἐκκλη-

¹ *Eug. Schweiger, Greeks Inscriptions. Hesperia*, VIII, 1939, n. 8.

² *Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ.* 21 (1946) σ. 87 κέξ.

³ *Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ.* 21 (1946) σ. 79.

⁴ Ἐνθ' ἀν. σ. 79 κέξ.

σίαν τοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους τῆς 11ης Ἑκατομβαιῶνος, ὅπου ἐν στίχῳ 3 ἀναγινώσκειται: [Λυσίας Νοθίππου Διο[μ]ει[εύς]: ὄθεν συνάγεται ὅτι ὄντως ὁ Λυσίας ἐγραμμάτευσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους.

Τοῦτο ἤγαγε τοὺς *Pr-Mer* εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀνακτήσαντες τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ προτελευταίου μηνὸς τοῦ 308/7, ἤρχισαν εὐθὺς ἀμέσως ἐκλέγοντες ἐτήσιον Γραμματέα τῆς Βουλῆς (τὸν κατὰ Πρωτανείαν) καὶ δὴ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξέλεξαν ἐκ τοῦ δήμου Διομείας, ἀνήκοντος εἰς τὴν Αἰγιήδα φυλὴν. Ἐὰν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον σκοπὸν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν περιοδικὴν σειρὰν τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς, ὄφειλον ἢ νὰ συνεχίσωσι τὴν κατὰ τὸ 318/7 διακοπεῖσαν σειρὰν, ἢτοι ὁ νέος Γραμματεὺς νὰ ἀνῆκεν εἰς τὴν τρίτην κατὰ σειρὰν τῶν παλαιῶν φυλῶν, τὴν Πανδιονίδα, ἢ νὰ ἀρχίσωσι τὴν νέαν περίοδον διὰ τῆς προνομίουχου ἐνάτης φυλῆς, τῆς Αἰαντίδος¹, ἢ τέλος νὰ ἀρχίσωσι τὴν νέαν δεκαετῆ περίοδον διὰ τῆς πρώτης φυλῆς, τῆς Ἐρεχθίδος. Ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔγινεν. Ἐξελέγη Γραμματεὺς, ὡς εἶδομεν, ἐκ τῆς δευτέρας φυλῆς, τῆς Αἰγιήδος.

Κατὰ τοὺς ἄνω ἐπιστήμονας τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι εἶχεν ἤδη ψηφισθῆ κατὰ τὸν Σκιροφοριῶνα τοῦ προηγουμένου ἔτους ἡ προσθήκη τῶν δύο μακεδονικῶν φυλῶν· μολονότι δὲ δὲν εἶχον ἀκόμη ἀνακαταμεμηθῆ οἱ δῆμοι μεταξὺ τῶν δώδεκα πλέον φυλῶν, ἐργασία ἡ ὁποία ἀπῆτησε κατὰ τοὺς *Pr-Mer* χρόνον ἴσως πλέον τῶν ἑξ μηνῶν, διότι, ὡς γνωρίζομεν, κατὰ τὴν ἔτην καὶ νέαν τοῦ Μαιμακτηριῶνος ἡ Βουλὴ συνέκειτο ἀκόμη ἐκ 500 βουλευτῶν².

Ὁ Στρατοκλῆς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἢ καὶ εἶχε φροντίσει νὰ καθορισθῆ εἰς τὴν Δημητριάδα φυλὴν ὁ ἴδιος αὐτοῦ δῆμος, χάριν κολακείας τοῦ πατρωνός του, διὸ καὶ ἐφρόντισε νὰ ἐκλεγῆ Γραμματεὺς τῆς Βουλῆς ὁ συνδημότης του Λυσίας ὁ Νοθίππου, ὅπως κατὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ ἔτος τῆς ἐπανιδρύσεως τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, εἰς τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ὑπόργημα γραμματεύσει ἐκ τῆς Δημητριάδος φυλῆς.

Ὡς ἐκ τούτου κατὰ τοὺς *Pr-Mer* τὸ ἔτος 307/6 ἤρχισεν ὡς κοινὸν μὲ τὰς δώδεκα φυλάς, ἐπομένως καὶ ἡ πρώτη πρωτανεία, ἡ ὁποία ἐκ τῆς ἄνω νέας ἐπιγραφῆς συνάγεται. οὔσα ἡ Ἐρεχθίδης εἴτε ἡ Κεκροπὶς, ἐπρωτάνευσεν ἐπίσης, ὡς ἐκάστη τῶν τεσσάρων ἐπομένων πρωτανειῶν, ἐπὶ 30 ἡμέρας μόνον. Ὅτι δὲ ἀπὸ τοῦ 307/6 ἤρξατο ἡ νέα περίοδος τῆς φυλετικῆς σειρᾶς τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς, ληφθεῖσης ὡς πρώτης φυλῆς ἐξαιρετικῶς διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τῆς Δημητριάδος, μεθ' ὃ δευτέρα κατὰ σειρὰν ἦλθεν ἡ προνομίουχος Αἰαντίς, καταστᾶσα τώρα ἐν-

¹ Περὶ τῆς προνομίουχου θέσεως τῆς Αἰαντίδος ὄρα Chronology σ. 33 καὶ 68 καὶ Sterling Dow, *The Lists of Athenian Archons*, *Hesperia* III, 1934, σ. 183.

² *Ἱστορικά* Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 85.

δεκάτη εἰς τὴν ἐπίσημον σειρὰν τῶν φυλῶν, μεθ' ἣν ἡ Ἀντιοχίς δωδεκάτη, κατόπιν δὲ ταύτης, τὸ ἔτος 304/3, ἡ πρώτη τὴν σειρὰν Ἀντιγονίς, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος 303/2 ἡ Ἐρεχθίδς, τρίτη τῆς σειρᾶς, παραλειφθείσης τῆς Δημητριάδος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διότι αὕτη εἶχεν ἤδη δώσει τὸν Γραμματέα τοῦ πρώτου ἔτους τῆς δωδεκαετίας.

Τὴν προκειμένην ἀποψιν τῶν Pr-Mr διαστάζω νὰ ἀποδεχθῶ διὰ τοὺς ἐπομένους λόγους. Κατὰ πρῶτον, ἐὰν πρὸ τοῦ τέρατος τοῦ 308/7 οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἤδη ἀποφασίσει τὴν ἴδρυσιν τῶν δύο φυλῶν, δὲν θὰ τοὺς ἦτο δύσκολον νὰ ἀνακατανεύωσι τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ τῶν 12 φυλῶν εὐθὺς ἀμέσως καὶ νὰ συγκροτήσωσι τὴν Βουλὴν τῶν διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἕξ ἑξακοσίων βουλευτῶν. Βλέπομεν ὅμως, ὅτι καὶ κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα¹, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ πέμπτου μηνὸς τοῦ ἔτους ἡ Βουλὴ ἐξηκολούθει συγκειμένη ἐκ 500 μελῶν ἐκλεγέντων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δέκα παλαιῶν φυλῶν. Εἰς τὴν προηγουμένην μελέτην μου ἔλεγον: «Διὰ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐν λόγῳ ψηφίσματος» δηλαδὴ τῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου μηνὸς τοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους ἰδρύσεως τῶν νέων φυλῶν «ἐχρειάσθη νὰ γίνῃ κατανομὴ τῶν δήμων καὶ τῶν δημοτῶν αὐτῶν εἰς τὰς δώδεκα πλέον φυλάς καὶ νὰ ὀρισθοῦν ἕτεροι ἑκατὸν βουλευταὶ ἐπὶ πλέον τῶν πεντακοσίων, τῶν ὀρισθέντων πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔτους. Ταῦτα ἀπήτησαν, ὡς φαίνεται, πολὺν χρόνον ἔνεκα τεχνικῶν λόγων, ἴσως ὀφειλομένων κυρίως εἰς τὸ ὅτι τινὲς τῶν ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ βουλευτῶν ἀνῆκον εἰς δήμους, οἵτινες κατόπιν ἐδόθησαν εἰς τὰς νεοῖδρυνθείσας φυλάς»². Ἄλλ' αἱ τεχνικαὶ αὗται δυσχέρειαι δὲν θὰ ὑφίσταντο καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ ἴδρυσιν τῶν δύο νέων φυλῶν θὰ εἶχεν ἀποφασισθῆ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν τοῦ ἔτους 307/6. Ἐπὶ πλέον, καὶ ἐὰν ἐδεχόμεθα, ὅτι πάντως αἱ αὗται τεχνικαὶ δυσχέρειαι ὑφίσταντο κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὑποθέσεις, τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ Σκιροφοριῶνος μηνὸς τοῦ 308,7 μέχρι τοῦ Ποσιδεῶνος τοῦ ἐπομένου ἔτους, ἕξ ὄλων μηνῶν, δυσκολώτερον δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν ἀπὸ τὸ κατ' ἐμὲ διάστημα ἀπὸ τοῦ Μεταγειτινῶνος τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἧτοι τεσσάρων μηνῶν, διὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν δήμων καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Βουλῆς.

Θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου καὶ τὴν ἀποχώρησιν ἕξ Ἀθηνῶν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῇ προτάσει τοῦ Στρατοκλέους ἡ ἴδρυσιν μιᾶς μόνης νέας φυλῆς τῆς Δημητριάδος, εἰς ἣν ὠφείλετο καὶ ἡ ἐκλογὴ ὡς Γραμματέως τοῦ Λυσίου ἐκ Διομείας τῇ ἐπιβολῇ τοῦ Στρατοκλέους καὶ ὅτι κατό-

¹ Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 85.

² Ἐνθ. ἀν.

πιν, προτοῦ ἀρχίσει τὸ ἔτος τοῦ Ἀναξικράτους, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς, ἐψηφίσθη ἡ ἴδρυσις καὶ τῆς Ἀντιγονίδος φυλῆς, ὡς ἀντιλαμβάνομαι τὴν ἔννοιαν τῶν λεγομένων ἐν *Chronology* σ. 13 ὑπὸ τῶν *Pr-Mer* ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν, ὅτι ἀμφοτέραι αἱ νέαι φυλαὶ εἶχον ἀποφασισθῆ προδ τῆς ἐνάρξεως τοῦ 307/6. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι οὐδεμίαν μαρτυρίαν γνωρίζω, ἡ ὁποία νὰ μᾶς ἐπιτρέπη τὸν διαχωρισμὸν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποφάσεως διὰ τὴν προσθήκην τῶν δύο μακεδονικῶν φυλῶν, ὅλαι αἱ τὸ πρῶτον ἀπονεμηθεῖσαι τιμαὶ εἰς τὸν Δημήτριον ἀπενεμήθησαν συγχρόνως ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ (προσαγόρευσις βασιλέων, ἴδρυσις βωμοῦ αὐτῶν ὡς Σωτήρων, ἀποστολὴ θεωρῶν, ἀνέγερσις ἀνδριάντων παρὰ τοὺς τοῦ Ἀρμοδίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος, συνύφανσις εἰκόνας ἀμφοτέρων εἰς τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς), εἰς δὲ τὴν προκήρυξίν του ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πειραιῶς ὁ Δημήτριος ἔλεγεν, ὅτι ἔρχεται ἀποσταλεῖς παρὰ τοῦ πατρὸς του, ὅπως ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἀθηναίους¹

Ἐπιτραπήτω μοι τώρα νὰ εἶπω, πῶς νομίζω ὅτι συνέβησαν τὰ πράγματα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, τὸ ἐνιαύσιον ὑπουργεῖμα τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς ἔπαυσεν ὑφιστάμενον. Εὐθὺς ὅμως ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Θαρρηλιῶνος τοῦ 308/7 ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν, ἐπανάφερον διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος τὸ μεγάλης σπουδαιότητος δημοκρατικὸν ὑπουργεῖμα τοῦτο ἀναμφιβόλως δὲ τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ἰσχύσαντος τότε Στρατοκλέους, ἐξέλεξαν ὡς Γραμματέα τὸν συνδημότην του καὶ πιθανώτατα οἰκειόν του, Λυσίαν τὸν Νοθίππου, ἀνεξαρχήτως φυλῆς. Κατόπιν, ἐντὸς τοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους, μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῶν δύο νέων φυλῶν, ἐσκέφθησαν ὡς σύμφωνον πρὸς τὴν δημοκρατικὴν παράδοσιν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν περιοδικὴν σειρὰν τοῦ Γραμματέως τῆς Βουλῆς (τοῦ κατὰ Πρυτανείαν), διὸ διατηρήσαντες διὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος τὸν προεκλεγέντα Γραμματέα, τοῦ ὁποίου ὁ Δῆμος (τῆς Διομείας) καθωρίσθη εἰς τὴν Δημητριάδα φυλὴν, πιθανῶς χάριν κολακείας πρὸς τὸν Δημήτριον, καθώρισαν διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὡς φυλὴν, ἡ ὁποία νὰ δώσῃ τὸν Γραμματέα, τὴν προνομιούχον Αἰαντίδα², ἥδη ἀποβάσαν ἐνδεκάτην. Ὅθεν φρονῶ, ὅτι τὴν νέαν σειρὰν τῆς περιοδικότητος τοῦ Γραμματέως θὰ ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 306/5, μὲ τὴν Αἰαντίδα. Ἀλλὰ βραδύτερον μετέθεσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πρώτης δωδεκαετοῦς περιόδου εἰς τὸ ἔτος 307/6, οὕτω πως περιλαβόντες ἐν ταύτῃ καὶ τὴν

¹ Πλουτάρχου, *Δημήτριος* VIII. Ὁ Δημήτριος κατὰ τὸν εἰσπλουν ἐν τῷ λιμένι τὴν πέμπτην φθίνοντος Θαρρηλιῶνος τοῦ 308/7, διατάξας ἀπὸ τοῦ πλοίου ἡσυχίαν καὶ σιωπὴν κήρυκα παρασησάμενον ἀνέειπεν, ὅτι πέμψειεν αὐτὸν ὁ πατὴρ ἀγαθῇ τύχῃ Ἀθηναίους ἐλευθερώσαντα. Ὅρα σχετικῶς καὶ IG II² 466, στ. 7-8.

² Βλ. ἀνωτ. σ. 345-46.

Δημητριάδα, ἥτις ὡς ἐκ τούτου, ὅτε ἤλθεν ἡ σειρά της διὰ τὸ ἔτος 303/2, παρεχώρησε τὴν θέσιν της εἰς τὴν ἐπομένην φυλὴν, τὴν Ἐρεχθίδα, τρίτην πλέον εἰς τὴν ἐπίσημον σειράν.

Μετὰ τὴν ἄνω ἐπισκόπησιν νομίζω, ὅτι μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐμμείνω εἰς τὴν ἐν τῇ προηγουμένη μελέτῃ μου ὑποστηρικθῆσαν γνώμην (τοῦ Kirchner) περὶ τοῦ χρόνου τῆς ιδρύσεως τῶν δύο Μακεδονικῶν φυλῶν.

3. Ἡ πρώτη ἐπιγραφή ἢ χρῆσιμος διὰ τὰς ἡμερολογιακὰς ἐξισώσεις τοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους εἶναι ἡ Π² 456, ἥτις κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ὑπὸ τοῦ West, ἦν ἀπεδέχθην (Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 86), συμφώνως πρὸς τὴν ἐπ' αὐτῆς συζήτησίν μου, παρέχει τὴν ἡμερολογιακὴν ἐξίσωσιν

$$(1) \text{Μαιμ. } 30 = \text{πρ. V } 2[5]$$

Οἱ Pr - Mer συμπληροῦσι τὸν στ. 4: ἐβδόμη] καὶ εἰκοστῇ καὶ δέχονται τὴν ἐξίσωσιν.

$$(1_a) \text{Μαιμ. } 29 = \text{πρ. V } 2[7]$$

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφή, ἡμερολογιακῶς πλήρης, εἶναι ἡ Π² 458. Ἐκ ταύτης, ἂν καὶ ἀκολουθοῦμεν διάφορον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, φθάνομεν οὔτε Pr - Mer. καὶ ἐγώ, εἰς τὴν αὐτὴν ἡμερολογιακὴν ἐξίσωσιν:

$$(2) \text{Γαμηλ. } 23 = \text{πρ. VII } 21$$

Ἐκ τῶν δύο ἡμερολογιακῶν ἐξισώσεων (1_a) καὶ (2) οἱ Pr - Mer., στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς ὑποθέσεώς των, ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ἔτος τοῦ Ἀναξικράτους ληφθὲν ὡς κοινὸν εἶχε κατανεμηθῆ εἰς τὰς 12 φυλάς, συνάγουν τὴν διάρκειαν τῶν ἐξ πρώτων πρυτανειῶν: πρ. I - V ἀνὰ 30, VI 29 ἡμ. καὶ τὸ ὅλον ἡμέραι 179. Ἐγὼ δὲ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι ἡ πρώτη πρυτανεία διήνευσε τὸ δέκατον κοινῶν ἔτους, ἐκ τῶν ἐξισ. (1) καὶ (2) συνήγαγον: πρ. I 36, II-IV ἀνὰ 29, V 29 ἢ 28, VI 27 ἢ 28 ἡμ., καὶ τὸ ὅλον ἡμ. 179.

Εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἀνήκει καὶ ἡ ἐπιγραφή Π² 464, τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Pr - Mer χρονολογοῦσι μὲ τὴν 28ην τῆς IV πρυτανείας κατὰ τὴν ἔτην καὶ νέαν τοῦ Πυανοψιδῶνος, ἐγὼ δὲ μὲ τὴν 28ην τῆς πέμπτης πρυτανείας κατὰ τὴν 3ην τοῦ Ποσιδεῶνος (Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 93).

Τὸ δεύτερον ἡμῖν τοῦ πολιτικοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους ηὐξήθη κατὰ ἓνα μῆνα τὸν Γαμηλιῶνα ὕστερον (Π² 1487, βλέπε καὶ προηγουμένην ἀνακοινωσίαν μου) συγκεκριμένον ἐξ 29 ἡμερῶν καὶ διαδεχθέντα ἀμέσως τὸν Γαμηλιῶνα. Ἐγένετο δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τῶν δύο νέων φυλῶν καὶ προφανῶς χάριν αὐτῶν. Ὁ πραγματικὸς λόγος τῆς ἐμβολῆς ταύτης τοῦ μηνὸς μᾶς διαφεύγει

πρὸς τὸ παρόν. Πάντως τὸ ἔτος τοῦ Ἀναξικράτους ἀπὸ ἡμερολογιακῶς κοινόν, ἡμερῶν 355 (Π², 458), κατέστη ἐν τῇ πράξει ἐμβόλιμον διαρκείας 384 ἡμερῶν. Αἱ 29 αὐται προστεθεῖσαι ἡμέραι, ἐν κλειστῶ ἡμερολογιακῶ κύκλῳ οἷος ὁ Μετωνικός, ὄφειλον νὰ ληφθῶσιν ἐκ τινος τῶν ἀμέσως ἐπομένων ἐτῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν 19/δα, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς συνέβη, τοῦ ἐπομένου ἔτους 306/5 ἀπὸ κανονικῆς ἐμβολίμου ἀποβάντος κοινού, διαρκείας 355 ἡμερῶν¹.

Ὡς πρώτην τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ ἔτους ἐπιγραφῶν θὰ ἐξετάσω τὴν ἐν *Hesperia* II, 1933 σ. 398 π^ο. 18 δημοσιευθεῖσαν μετὰ τῆς φωτογραφίας αὐτῆς ὑπὸ τοῦ O. Broneer, ἥτοι τὸ μικρὸν διασωθὲν τμήμα αὐτῆς ἐξ ἑπτὰ μόνον ἑλλειπῶν στοιχείων, τοῦ ἔκτου στοιχείου διασώζοντος τὰ γράμματα ΓΕΝΠ, τοῦ δὲ τελευταίου τὰ ΣΦ.

Ὁ Dismoor ὑπόπτευσεν, ὅτι τὸ ἐν τῷ στοιχῷ 6 γράμμα μετὰ τὸ δεύτερον Π ἦτο τὸ Ε, ἀλλ' ὁ Broneer δι' ἐπιστολῆς ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὅτι ἦτο τὸ γράμμα Τ², ἐξ οὗ προῆλθον αἱ ἔκτοτε δοθεῖσαι χρονολογικαὶ συμπληρώσεις τῶν στοιχείων αὐτῶν³. Ἀλλ' οἱ *Pr-Mer*, μὴ παραδεχόμενοι τὰς ρηθείσας συμπληρώσεις, ὑποπιεζόμενοι ἐκ τῆς φωτογραφίας ὅτι μετὰ τὸ δεύτερον Π τοῦ στοιχείου 6 ὑφίστανται ἴχνη τοῦ γράμματος Ε, καὶ πρὸ τοῦ Σ τοῦ στ. 7 ἴχνη τοῦ Υ, προτείνουσιν *exempli gratia* τὴν συμπλήρωσιν τῶν στ. 6 καὶ 7 οὕτως:

[εἰ]πεν· πε[ρὶ τῶν θυσιῶν ὧν ἔθυσεν ὁ ἰ]
[ερε]ὺς ἐ[ν - - -]

ὁπότε ἡ ἐπιγραφή θὰ ἐτίθετο ἐκτὸς τῶν ἡμερολογιακῶν ἐξισώσεων τοῦ ἔτους. Ἐνεκα τῆς ἐγερευθείσης ἀμφιβολίας ταύτης ἀνεζήτησα αὐτὸν τοῦτον τὸν λίθον ἐν τῷ Ἐθν. Ἐπιγραφικῷ Μουσείῳ, τὴν 5 Αὐγούστου 1947 καὶ ἀνέγνωσα τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν μετὰ τοῦ κ. Μαρκέλλου Μιτσοῦ, Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου. Ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάγνωσις μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι οὐδὲν ἴχνος γράμματος μετὰ τὸ δεύτερον Π τοῦ στ. 6 ὑφίσταται, ὡς ἐπίσης ὅτι οὐδὲν γράμμα δύναται νὰ ἀναγνωρισθῇ πρὸ τοῦ Σ τοῦ στ. 7. Ὡστε πράγματι ἡ ἐπιγραφή αὕτη οὐδὲν ἀσφαλὲς χρονολογικὸν στοιχεῖον παρέχει, τοῦ στοιχείου 6 δυναμένου νὰ συμπληρωθῇ: [εἰ]πεν· π[ε]ρὶ - -]. Κατὰ τοῦτο ὅμως ἡ ἐπιγραφή αὕτη

¹ Ὅρα ὅσα ἀπέπτυξα ἐν *Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθ.* 21 (1946) σ. 80. Οἱ σχετικοὶ χρονολογικοὶ πίνακες ἀναγράφουσι μὲν τὸ ἔτος τοῦ Ἀναξικράτους ἀσφαλῶς ἐμβόλιμον, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος, τὸ τοῦ Κοροΐβου, ἀσφαλῶς κοινόν, ἔπρεπεν ὅμως νὰ τονίζεται ἐκεῖ, ὅτι κανονικῶς ἐν τῷ Μετωνικῷ κύκλῳ, τὰ δύο ταῦτα ἔτη θὰ ἦσαν ἐν ἀνεστραμμένῃ τάξει, ὡς ἐγὼ εἶχον πράξει ἄλλοτε. (Κ. Μαιτζέου, *Τὸ Ἀρχαῖον Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον*, ΑΕ (1908), 292).

² Dismoor, *Demetrius Poliorcetes, Hesperia IV*, σ. 303, ὑποσ. 4.

³ *Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθ.* 21 (1946) σ. 90.

ἐνδιαφέρει, ὅτι ὁ στ. 3 ἐπιδέχεται τὴν συμπλήρωσιν Δημητρι[άδος ὀγδόης ἐνάτης πρυτανείας-], προτιμωμένης τώρα τῆς ὀγδόης, λόγῳ τῆς φυσικῆς σειρᾶς τῶν δύο νέων πρυτανειῶν.

Ἡ πρώτη μετὰ τὴν προηγουμένην ἡμερολογιακὴ ἐπιγραφὴ, ἄκρως κολοβωμένη, εἶναι ἡ Π² 459. Ὁ Bronneger ἐξετάσας τὸν λίθον συμπεραίνει (*Hesperia* II, 1933, σ. 400), ὅτι ἕκαστος στοῖχος συνέκειτο τοῦλάχιστον ἐκ 50 γραμμμάτων καὶ ὅτι ὁ δεύτερος στοῖχος ἤρχιζεν [Ἐπ].

Ὁ Meritt εἶχε συμπληρώσει αὐτὴν (*Hesperia* IV 1935 σ. 540) ὡς ἔπεται:

Ἄριστ [- - -] στοιχ. 50

[Ἐπὶ Ἄναξιερ[άτους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος ἐνάτης πρυτ]
[ανεί]ας Ἄνθε[στηριῶνος ἐνάτει μετ' εἰκάδας, δευτέραι δὲ ἡμερο]
[λεγδό]ν¹ ὀγδ[όει καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας· κατὰ δήμου ψήφισ]
[μα· ἐκκλ]ησί[α - - -

Εἰς τὴν προηγουμένην μελέτην μου (*Πρακτικά Ἀκαδ. Ἀθ.* 21 (1946) σ. 89) εἶχον συμπληρώσει τὸν στ. 2: Δημητριάδος, ἄχθεις ἐκ τῆς τότε συμπληρώσεως τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς· σήμερον ὅμως, τῆς Δημητριάδος λαμβανομένης ὡς ὀγδόης πρυτανείας, δέχομαι δυνατὸν νὰ συμπληρωθῇ οὗτος διὰ τῆς Ἀκαμαντίδος. Τὸν δὲ στ. 4 εἶχον συμπληρώσει: ὀγδ[όει καὶ δεκάτη τῆς πρυτανείας υ - -], ἔξ ἧς ἔλαβον τὴν ἡμερολογιακὴν ἐξίσωσιν

(3) Ανθ[29] = πρ[IX], [1]8

Τώρα οἱ *Pr - Mer* ἐκδίδουσι τὴν ἐπιγραφὴν (*Chronology*, σ. 19) λαμβάνοντες ἕκαστον στοῖχον ἐκ 49 γραμμμάτων καὶ προτιμῶσι τὴν ἐπομένην συμπλήρωσιν

Ἄριστ [- - -]

[Ἐπ'] Ἄναξιερ[άτους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἐρεχθίδος ἐνάτης πρυτα]
[νεύ]ιας Ἄνθε[στηριῶνος εἰκοστῇ, δεκάτη δὲ προτέραι ἡμερολ]
[εγδό]ν ὀγδ[όει τῆς πρυτανείας· τῶν προέδρων ἐπεψήφ]
[ίζεν· Ν]ησι[ώτης ? - - -]

Τὴν συμπλήρωσιν ταύτην τοῦ στ. 3 θεωρῶ ἀπαράδεκτον. Κατὰ τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Meritt, ἡ διπλῆ κατονομασία τῆς ἡμέρας τοῦ μηνὸς διὰ τῆς λέξεως ἡμερολεγδὸν ἐγένετο εἰς τὰς δύο ἐπιγραφὰς τοῦ ἔτους τὰς φερούσας τὴν λέξιν ταύτην πρὸς ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς μετὰ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρας τοῦ

¹ Ἡ συμπλήρωσις ἡμερο | λεγδό]ν ἐπροτάθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Stchukareff καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ παρὰ τοῦ Koehler καὶ τοῦ Kirchner.

μηνός, φερούσης τὸν τύπον μετ' εἰκάδας. Ἡ εἰκοστή ὁμως ἡμέρα τοῦ μηνός οὐδὲμίαν ἀμφιβολίαν ἀφίνει καὶ δὲν ἀπαιτεῖ περαιτέρω, ἀμφίβολον ἄλλως τε, διασάφην. Ὡς ἐκ τούτου θεωρῶ προτιμότεραν τὴν ρηθεῖσαν συμπλήρωσιν τῆς προηγουμένης μελέτης μου, τοῦ δευτέρου στοίχου συμπληρουμένου «Ἀκαμαντίδος» ἀντὶ «Δημητριάδος», ἐφ' ὅσον δεχθῶμεν εἰς ἕκαστον στοῖχον 50 γράμματα.

Ἐὰν ὁμως δεχθῶμεν τοὺς στοίχους συγκειμένους ἐκ 49 γραμμάτων, ὡς θέλουσιν οἱ Pr-Mer, τότε ἡ ἐπιγραφή πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ὡς ἔπεται:

Ἄριστ [- -]

[Ἐπ'] Ἀναξικράτους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἐρεθθηίδος ἐνάτης πρυτα
Κεχροπίδος
[νεί]ας Ἀνθε[στηρι]ῶνος ἐνάτει μετ' εἰκάδας δευτέραι δ' ἡμερολ
[εγδόν] ὀγδ[όει καὶ δεκάτη] τῆς πρυτανείας κατὰ δήμου ψήφισμ
[α ἐκκλ]ησί[α - - -

ἀπάντων τῶν στοίχων συγκειμένων ἀκριβῶς ἐκ 49 γραμμάτων.

Τελειωτικῶς κρατῶ τὴν τελευταίαν ταύτην συμπλήρωσιν τῆς Π²459, τῆς ἡμερολογιακῆς ἐξίσωσέως μου (3) παραμενούσης ἰσχυρᾶς.

Ἡ χρονολογικῶς μετὰ ταύτην ἐρχομένη ἐπιγραφή εἶναι ἡ Π²461 (Στοιχ. 28). Εἰς τὴν προηγουμένην ἀνακοίνωσίν μου ἐδέχθην τὴν ἐπομένην συμπλήρωσιν αὐτῆς.

[Ἔδοξε τῶν δήμου ἐπὶ Ἀναξικράτους]
[ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἴποθωντίδος δε]
[κάτης πρυτανείας ἦι Λυσίας Νοθίπ]
[π]ου Δ[ιομεεὺς ἐγραμμάτευν Ἐλαφ].
[β]ολιῶνο[ς δεκάτη] ὑστέρα, πέμπτη]
[ι] τῆς πρυ[τανείας] - - -

Αὕτη παρέχει τὴν ἡμερολογιακὴν ἐξίσωσιν τῆς προηγουμένης ἀνακοινώσεώς μου:

(6) Ἐλαφ[21] = πρ [X, 5].

Οἱ Pr-Mer προτείνουνσι (*Chronology*, σ. 17) τὴν ἐπομένην συμπλήρωσιν

[Ἐπ'] Ἀναξικράτους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς]
[Ἴποθωντίδος δεκάτης πρυτανείας]
[ς ἦι Λυσίας Νοθίπ]ου Δ[ιομεεὺς ἐγρ]
[αμμάτευν Ἐλαφβ]ολιῶνο[ς δεκάτη]
[ι προτέρα, τρίτη] τῆς πρυ[τανείας] - -

μὲ ἡμερολογιακὴν ἐξίσωσιν

Ἐλαφ[20] = πρ [X, 3],

διαφέρουσαν τῆς ἰδικῆς μου (6) κατὰ καθυστέρησιν μιᾶς ἡμέρας τῆς πρυτανείας. Παραβάλλον δὲ τὰς ἕξ (6) καὶ (3) ἑξάγω τὴν διάρκειαν τῆς ἐνάτης πρυτανείας 35 ἡμερῶν, μὲ τὸν Ἀνθεστηριῶνα πλήρη.

Μένουσι τέλος αἱ ἡμερολογιακαὶ ἐπιγραφαὶ Π²460 καὶ Π²455, τῆς Πανδιονίδος, δωδεκάτης πρυτανείας, αἱ ὁποῖαι εἴτε δύνανται νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, παρέχουσαι κατ' ἑμὲ τὴν ἐξίσωσιν

[Σκιρ. 3] = πρ. X[II, 9] (Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 92),

εἴτε ἡ μὲν πρώτη νὰ εἶναι τῆς τρίτης Σκιροφοριῶνος (ἕξ 5), ἡ δὲ δευτέρα τῆς τετάρτης τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐφ' ὅσον θὰ ἐδεχόμεθα ὅτι ἐγένετο ἐκκλησία καὶ τὴν τετάρτην τοῦ Σκιροφοριῶνος, δίδουσα τὴν ἐξίσωσιν: [Σκιρ. 4] = πρ. X[II], [10].

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς συμπληρώσεις, τοῦ Σκιροφοριῶνος λαμβανομένου κοίλου, ἡ δωδεκάτη πρυτανεία διήρκεσε 35 ἡμέρας.

Οἱ *Pr-Mer* διὰ μὲν τὴν Π²460 δέχονται τὴν συμπλήρωσιν τοῦ West, παρέχουσαν τὴν ἐξίσωσιν: [Θαργ. 2] = πρ.[XI] [9], μὲ φυλὴν τὴν Λεωντίδα ἢ Αἰαντίδα, τὴν ὁποῖαν συμπλήρωσιν ἔχω ἀντικρούσει¹, τὴν δὲ Π²455 συμπληροῦσι:

[Σκιρ. 4] = πρ. [XII], [7].

Τέλος προκειμένου περὶ τῆς ἐπιγραφῆς Π²462, ἧς ἡ συμπλήρωσις τοῦ West δὲν εἶναι ἀποδεκτὴ (Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946) σ. 93) ἡ πολὺ πιθανὴ προτεινομένη ὑπὸ τῶν *Pr-Mer* συμπλήρωσις θέτει τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐκτὸς τῶν ἡμερολογιακῶν.

Οὕτω πως αἱ διάρκειαι τῶν ἕξ τελευταίων πρυτανειῶν τοῦ ἔτους εἶναι, κατὰ τοὺς *Pr-Mer*: VII 35, VIII 34, IX 35, X 35, XI 33, XII 33, τὸ ὅλον 205 ἡμ., κατ' ἑμὲ δέ: VII 34, VIII 34, IX 35, X 34, XI 33, XII 35, τὸ ὅλον 205 ἡμ.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὸ ἐμὸν τελειωτικὸν διάγραμμα τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους τοῦ Ἀναξικράτους εἶναι τὸ κάτωθι, τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν πρυτανειῶν καὶ τὴν τῶν μηνῶν οὐδόλως διαφέρει τοῦ διαγράμματος εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον καταλήξει κατὰ τὴν πρώτην ἀνακοίνωσίν μου:

¹ Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθ. 21 (1946), σ. 91.

Ἀριθμὸς καὶ ὄνομα Πεντανείας					Μαρτυρία
I. Ἐρεχθίδης Κεκροπὶς	36	Ἐκατ. 30	Ἐκατ. 1		Π ² 1529, n ^ο Inv. I 5884
II.	29	Μετ. 29	Μετ. 7		
III.	29	Βοηδ. 30	Βοηδ. 7		
IV.	29	Πυαν. 29	Πυαν. 6		
V. Αἰαντὶς ... Λεωντὶς ...	29 ἢ 28	Μαιμ. 30	Μαιμ. 5		Π ² 456 καὶ Π ² 464
VI. Ἀντιοχίς ...	27 ἢ 28	Ποσ. 29	Ποσ. 5 ἢ 4		Βίοι X Ρητόρων 852 Α
VII. Ἀντιγονίς ...	34	Γαμ. I 30	Γαμ. I 3		Π ² 458
VIII. Δημητριάς ...	34	Γαμ. II 29	Γαμ. II 7		Hesperia II σ. 398
IX. Κεκροπὶς Ἐρεχθίδης	35	Ἀνθ. 30	Ἀνθ. 12		Π ² 459
X. Ἴπποθωντὶς	34	Ἐλαφ. 30	Ἐλαφ. 17		SEG. III 86, IG. II ² 461
XI.	33	Μουν. 29	Μουν. 21		
XII. Πανδιονίς ...	35	Θαργ. 30	Θαργ. 25		Π ² 460 καὶ Π ² 455
	—	Σκιρ. 29			
	384	384			

N. Βέη. — Ἡ δωδεκάδελτος χάρτα τοῦ Ρήγα Βελεστινλή Φεραίου καὶ ὁ Karl Ritter.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΕΔΡΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΦΥΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ.— Ἡ καταπολέμησις τοῦ Δάκου διὰ DDT, ὑπὸ *K. A. Ἰσαακίδου.*

Τὸ θέμα τῆς παρουσίας ἀνακοινώσεως ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀμέσου αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐλαιοπαραγωγῆς.

Τὸ ἔλαιον δι' ἡμᾶς πάντοτε, πλειότερον δὲ ἤδη, εἶναι τὸ πολυτιμότερον γεωργικὸν προϊόν διὰ τε τὴν διατροφήν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ διὰ τὴν εἰσαγωγήν συναλλάγματος.

Ἐξ ἄλλου ὑφίσταται μεγίστας ζημίας ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐλαίας. Ἐντεῦ-